

Vojtech Kolenčik

Výtvarník Vojtech Kolenčik se narodil 17. července 1955 v Nitře. V letech 1970 až 1974 studoval u Rudolfa Fily na Střední škole uměleckého průmyslu v Bratislavě, v letech 1974 až 1980 u prof. Albína Brunovského na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě. Na vysoké škole v současné době jako vedoucí katedry grafiky pedagogicky působí. Věnuje se malbě, kresbě, grafice, knižní ilustraci a grafickému designu. Uspořádal řadu samostatných výstav na Slovensku i v zahraničí (Berlíně, Brně, Memmingenu, Ostravě, Paříži, Praze, Wiesmaru). Účastní se všech významných kolektivních výstav prezentujících slovenské umění doma i v zahraničí. Žije a pracuje v Bratislavě.

Keď okolo polovice 80. rokov nastupovala na domácu výtvarnú scénu vtedajšia mladá a najmladšia generácia umelcov, začalo se hovoriť, že priniesli do „stojatých vôd“ rozkadajúcej sa a vtedy už neudržateľnej oficiálnej scény prúd európskeho postmoderného umenia – najmä potom varianty nového expresionizmu. Najsilnejší a najviac petraktovaný bol nástup generácie maliarov spájaných s vplyvmi talianskej transavantgardy, prípadne tvorcov objektu zoskupených okolo výstav Exteriér. Vo voľnej grafike takisto nastali pomerne zásadné generačné zmeny, ktoré sa dotkli najmä obsahovo – výrazových aspektov tvorby, ale aj technologickej stránky realizácie.

Jednak tu bola latentne prítomná, ale v generácii Kolenčika dobre známa generácia avantgardistov z konca 60. a 70. rokov, ktorých grafická tvorba tvorila akúsi alternatívu, či zástupnú umeleckú polohu, voči nemožnosti realizovať veľké práce, jednak ešte v prostredí VŠVU sa formovala soliterna výstavná opozícia voči prevládajúcim trendom figurálnej a ilustratívnej zameranej grafiky. Medzi skupinou mladých grafikov s novým programom, blízkym postmodernej expresívnej figurácii, výrazne zarezonoval aj Vojtech Kolenčik (1955). Popri klasických technikách začal pracovať najmä so serigrafiou – technikou, ktorá vychádzala z kresby a maľby. Cyklus Hláv z obdobia 2. polovice 80. rokov patrí k neoriginálnejším a progresívnym programom vtedajšej domácej grafickej scény. Kolenčik sa dlhodobo venoval výskumu symbolicky a fragmentárne spracovanej figurácie s prvkami expresívnej abstrakcie, pričom sledoval tému neslobody a obmedzovania individuality a to nielen v rovine spoločensko – politickej, ale všeobecne humánnej. Tento jeho raný výtvarný program sa potom v kontexte jeho tvorby začiatku 90. rokov pretransformoval do polohy maľby. Výskum jazyka a materiállosti maľby, cez použitie najmä grafických farieb a napokon i formátov, ho doviedol na dlhých, takmer už 15 rokov, k maliarskej tvorbe viacerých neoabstraktných polôh. Postupne dospel k polohe autorského variantu hybridnej lyrickej postabstrakcie. Nadväzuje v nej na reziduá expresionizmu z konca 50. a 60. rokov, ale aj analytické maliarstvo 70. rokov a neskoršie varianty postmodernej maľby. Pokračuje, zúžene povedané, v postmoderne orientovanom a hybridne variovanom expresívno – abstraktnom programe maľby.

Postupne vznikalo viacero cyklov, ktorých časti dnes možno počítať na stovky. Výstava Druhý polčas, sumarizujúca výsledky z tohto obdobia, ich triedi na niekoľko výrazovo prevažujúcich období v závislosti od používaných formotvorných a výrazových prvkov. Zaujímavými sú jednotlivé fázy a etapy autorovej maliarskej tvorby, ktoré sa vyznačujú radikálnym odklonom od figurácie smerom k zdôrazneniu či dominancii tvaru, štruktúry a farby, neskôr potom registrujeme obdobie štylizácie abstrakcie smerom k figurácii a v období začiatku 21. storočia prepojenie s prvkami figuratívnej kresby. Tu autor sleduje napätie medzi kresbou a maľbou v jednom diele. Popri motívoch vychádzajúcich z lettrizmu (písmo a číslo

jako znaky), až po použítie podkladových kresebných figurálnych motívov. V r. 2005 vytvára aj prvú trojrozmernú inštaláciu a to kumuláciou hlinených farebne expresívne pojednaných lebiek (liatie farieb s kódovanou symbolikou).

Toto dielo je prvým pokusom autora preniesť svoj aktuálny program do trojrozmerného média. Odkazujúc k histórii, reprezentuje akúsi novodobú „archeológiu“ militantnosti s podtextom a odkazom neustálej prítomnosti a reaktualizácie, až morbidnej gradácie tejto nekvality rozmeru bytia. Špecifickú oblasť Kolenčikovej maľby tvorí cyklus komorných maľieb na dreve, ktorý pri prezentácii utvára polohu maliarskej kumulatívnej inštalácie – akéhosi atlasu maľby. Dôležitým je tu rozmer plánovanej, zamýšľanej či očakávanej náhody. Diela majú širokú výrazovú škálu od minimalistických čierno – bielych, až po bohato farebne štruktúrované plochy s občasným náznakom figurácie, kde opäť prevažuje ikona meditatívnych či bizarne vyznievajúcich mutovaných hláv, ikonografia Kolenčikovej maľby sa dá posudzovať z viacerých uhlov pohľadu a bádania. Je tu prevažujúci príklon ku geometrizácii plochy, potom oblasť ašpirujúca k nezreteľnej, latentnej figurácii, až po minimalisticky vyznievajúce meditatívne diela na hranici figurácie a abstrakcie najmä so znakom vychádzajúcim z kresebného gesta. Tieto vnútorné a formotvorné znaky maľby autora tvoria veľmi ojedinelú a špecifickú polohu neoabstraktných tendencií v našom súčasnom umení. Jej základom je práca autora s farbou, kompozíciou, tvarom, znakom a gestom, ktoré vzájomne prepája i fragmentuje, pričom sa mu darí utvárať osobitý, jedinečný a živý organizmus maľby na hranici presahov s kresbou. Relatívne redukovaná škála sa účinkom aditívnych zásahov autora mení, až animuje a výsledok pôsobí ako spontánna, pulzujúca maľba – ako odhalené telo maľby, zachytené v „nedefinitívnom“ štádiu. Tenká hranica medzi autorsky projektovaným a zamýšľaným v Kolenčikových maľbách vychádza zo spojenia prvkov abstraktného expresionizmu a prvkov akčnej maľby (liatie farieb).

Báza improvizácie a využitia náhody v procese tvorby je však u autora korigovaná vopred zvoleným konceptom. Tým je najmä analýza maľby a jej elementárnych prvkov a ambícia ponechať ju v takpovediac surovom, prenatálnom stave. Dosiahnuť a poskytnúť výraz a obraz jej medzistavu ako hotovú a definitívnu estetickú entitu. Využíva pritom skúsenosti a reziduá maľby takmer celej druhej polovice 20. storočia a tiež kontinuum vlastného výtvarného programu v grafike.

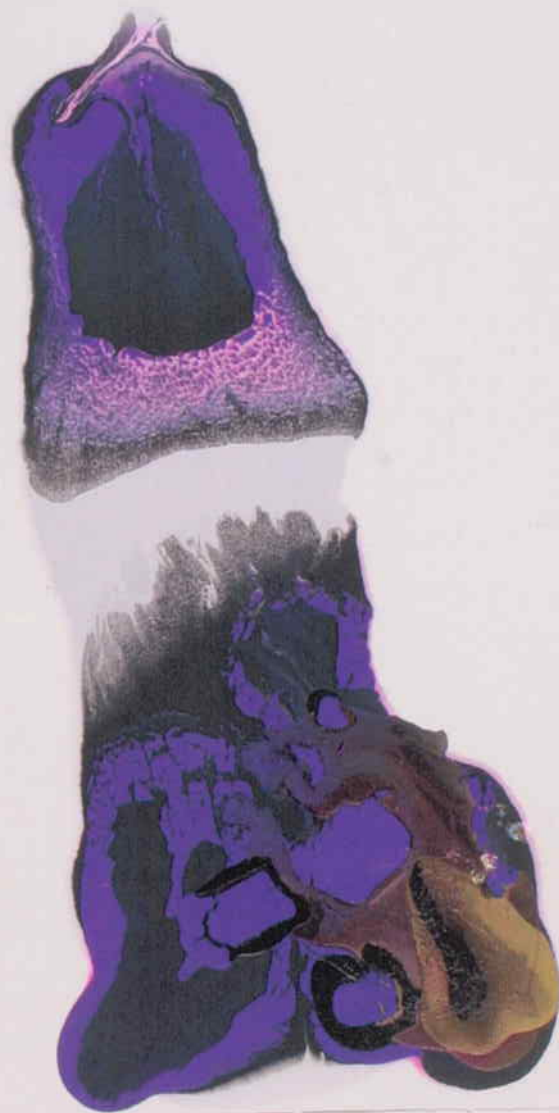
Zvláštnou, akoby vedľajškovou hodnotou diela Kolenčika, zostáva ambivalencia hedonizmu a skepsy tvorenia, čo je napokon osudom veľkej časti jeho generácie. Možno práve preto je mu blízka poloha vyjadrenia, ktorá reprezentuje otvorenosť, polemickosť, pochybovanie a nepertifikovanie.

Alena Vrbanová

Galerie Magna, Bieblova 3, 702 00 Ostrava / výstava potrvá od 4.4. do 11.5.2007

Tento projekt je realizovaný za finančnú podporu statutárneho mesta Ostravy a Městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz

- i k o l a r # n e v , - k - 2 0 0 3

Stéla, 2003, kombinácia technik, 100 x 70 cm